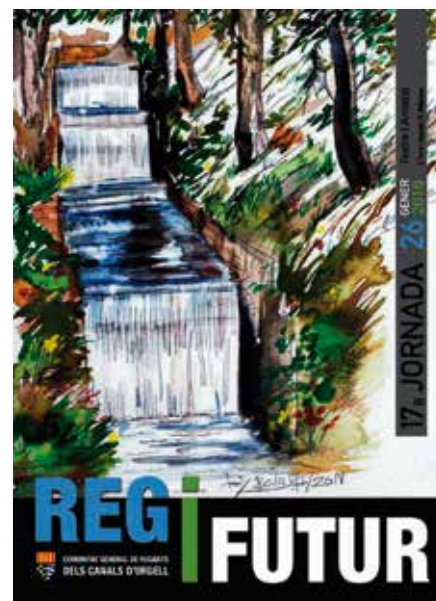

17a. JORNADA

REG i FUTUR

El passat 23 de gener es va celebrar al Teatre l'Amistat de Mollerussa la disetena Jornada Reg i Futur que organitzada la **Comunitat de Regants dels Canals d'Urgell**. La jornada es va articular en diferents comunicacions. La primera d'elles sobre 'El canvi climàtic: Aspecte social, tècnic, legal i econòmic', i hi ha intervingut, entre d'altres, Ignasi Sans, director tècnic de l'Institut Agrícola

Quan parlem de Canvi Climàtic, sovint sorgeixen incògnites com: És una realitat que ja ens afecta? Amb quin calendari treballem? Tenim obligacions legals i/o fiscals hores d'ara? Canviarà la normativa?, Quina seguretat jurídica hi ha? És una oportunitat de negoci, o un cost sobrevingut? Hem de preveure inversions ?

Davant la primera pregunta: És una realitat que ja ens afecta?

Cal dir, que tant si s'accepta com si no, la resposta es "Si", en tant que el Canvi Climàtic és de fet una realitat que a dia d'avui ja ens afecta des d'un punt de vista legal, jurídic, fiscal, impositiu i administratiu. A tall d'exemple unes normatives sota les que ja ens regim o regirem:

- Protocol de Kioto (1997) – Ratificat per UE al 2002 -
- Llei 1/2005 del comerç de Drets d'emissió de GEI i Acord de París - 2015
- Conferència del Clima de Bohn - Ratificació de l'Estat Espanyol (novembre/2017).
- Llei de Canvi Climàtic (Catalunya Agost/2017).
- Ley de Cambio Climático y Transición Energética (en preparació)
- Revisió de la Directiva d'Energies Renovables (UE) (en preparació).

Són normatives centrades en la reducció de les emissions dels gasos amb efecte hivernacle (GEH), tot i que s'estenen a les àrees de mitigació i adaptació en relació als efectes esperats.

Això comporta canvis normatius molt rellevants per a un important nombre de sectors que conformen el conjunt de l'economia. Tots els Estats Membres s'han de dotar dels instruments adients a fi d'assolir els objectius marcats en matèria de reducció de GEH en els terminis i quanties compromesos. Per tant:

- L'objectiu principal és la reducció dels GEH.
- L'objectiu secundari es la pervivència d'una activitat emissora, fet vinculat als mecanismes d'adaptació, inversió i processos de I+D.

Confirmat aquest escenari legal, preguntes que sorgeixen són:

- *I per a quins gasos ?*
- *A mi m'afecta ?*
- *Amb quin calendari treballem?*

Entre els principals GEH regulats tenim:

- El diòxid de carboni (CO₂): Amb impacte en sectors regulats i industrials, costos de transport i molt especialment els costos de l'energia.
- El metà (CH₄): Amb impacte sobre les activitats ramaderes i agrícoles
- L'òxid nitrós (N₂O): Transport i sectors industrials.
- D'altres compostos com els halocarbons: (HFC), (PFC), (SF₆) i (NF₃).

Aquesta legalitat sobre les activitats emissores es complementa amb legislacions pròximes que regulen aspectes propers vinculats a processos d'adaptació sectorial, com l'accés a recursos (aigua), la regulació d'altres substàncies com l'amoníac (NH₃), el transport o el paper de determinats sectors en àrees clau de l'economia com ara el sector energètic.

Vers el calendari, val a dir, que aquest incorpora diferents escenaris temporals.

El acord Legal adoptat, imposen un calendari d'objectius de reducció als Estats que implicaran forts canvis estructurals fins el 2050.

2030: -40% emissions en referència 1990

2040: -65% emissions en referència 1990

2050: -100% emissions en referència 1990 (neutralitat d'emissions).

Amb quins instruments compten els països per assolir els compromisos subscrits?

- Instruments normatius: noves lleis, disposicions etc.
- Incentius fiscals: ajuts, bonificacions, fiscalitat favorable ...
Per això cal disposar de pressupost i que no sigui considerat per la UE un ajut d'Estat contrari al dret comunitari.
Es pot incentivar la inversió tecnològica, I+D, estalvi, etc
- Impostos i/o taxes, sancions (fiscalitat desfavorable i instruments coercitius)
- Tancament d'activitats (directament via prohibició o indirectament mitjançant la imposició legal de paràmetres inassolibles a un cost competitiu).

A dia d'avui, una de les mesures més emprades són la normativa ambiental, els impostos, les taxes i les sancions per incompliment de la pròpia normativa. Aquests instruments sovint són vistos per l'administració com una via addicional d'obtenir ingressos en uns temps de carestia pressupostaria. Malauradament la seva imposició pot acabar privant de la necessària liquiditat a les empreses que requereixen de fons per preservar l'activitat o adaptar-la a les regulacions. Poden de fet, provocar una pèrdua de competitivitat que en forci la seva deslocalització o tancament. Donaria millor resultat optar pels incentius.

Quines obligacions legals tenim ?

Bàsicament podríem agrupar-les en 2 grups:

1. Les obligacions derivades de la normativa ambiental general (aigua, residus, activitats ...).
2. Les obligacions derivades de la normativa específica en matèria de canvi climàtic.

Sobre el segon grup legislatiu, es preveu un increment de la regulació, derivada dels compromisos acceptats a nivell internacional, i el seu progressiu trasllat des de les normes europees cap a les normes vigents als Estats membres de la UE.

A banda de la regulació sobre els drets d'emissió de carboni que afecta als sectors regulats, ja tenim diversos precedents normatius (Aragó i Andalusia) en matèria impositiva i des del passat més d'agost tenim una llei pròpia de Catalunya en matèria de Canvi Climàtic que preveu un conjunt de nous impostos per a les activitats.

EL CAS DE CATALUNYA:

Llei 16/2017 de Canvi climàtic - DOGC (3/08/2017)

Algunes previsions de la norma aprovada

1. Es crea l'impost sobre les emissions de diòxid de carboni dels vehicles de tracció mecànica (a liquidar a partir del 1 de gener de 2018) - Actualment suspès pel T. Constitucional

- Fet imposable: S'aplica sobre Turismes M1 / Comercials N1 / Motocicletes. La resta de vehicles per a propers desenvolupaments de la norma.
- Exempts: Vehicles oficials / ambulàncies / persones de mobilitat reduïda ...
- No es contempla diferències entre entorn urbans i rurals.
- L'Institut Agrícola presentà una petició parlamentària de moratòria, atesos els greuges que aquest impost causa a les zones rurals i les que tenen dèficits de connectivitat, al respecte nombrosos ajuntaments ja s'hi han adherit a hores d'ara.

2. Es crea l'impost sobre les activitats econòmiques que generen gasos amb efecte d'hivernacle (pendent d'un avantprojecte de llei que reguli l'impost, està previst entri en funcionament l'1 de gener de 2019) - Vigent pendent de desenvolupament reglamentari.

Fet imposable: Totes les activitats amb instal·lacions subjectes a la Directiva 2003/87/CE del Parlament Europeu i del Consell, del 13 d'octubre, i també les activitats que inclou l'annex I.1 de la Llei 20/2009, encara que no tinguin instal·lacions subjectes a la Directiva 2003/87/CE.

A títol d'exemple i segons dades IDESCAT a Catalunya tenim:

- **868** granges de porcí amb un cens de 3.782.713 caps a l'annex I.1
- **191** explotacions de boví amb un cens de 183.627 caps a l'annex I.1

Quota a liquidar (determinacions indicatives ja incloses a la llei aprovada):

La quota d'aquest impost s'ha de determinar en funció de la base imposable i del tipus impositiu, el qual ha de tenir caràcter progressiu en funció del volum de les emissions.

Per determinar el tipus impositiu, s'han de tenir en compte les càrregues fiscals directes i indirectes que incideixen en el preu total de les emissions de CO₂ eq, de manera que aquest se situï en un valor estimat mitjà d'uns 10€/tCO₂ eq, que ha d'augmentar biennalment fins a assolir un valor d'uns 30 €/tCO₂ eq el 2025.

Aquesta progressió temporal ha de tenir en compte els resultats de l'avaluació dels pressupostos de carboni i els costos fixos derivats del seguiment, la notificació i la verificació en el cas de les instal·lacions que són dins el mercat de comerç de drets d'emissió.

El càlcul de les emissions de gasos amb efecte d'hiernacle s'ha de determinar a partir de l'equivalència en incidència climàtica de les emissions directes netes de diòxid de carboni, metà i òxid nitrós produïdes per l'activitat i derivades del consum de combustibles fòssils, de llur procés productiu, i de la gestió de dejeccions ramaderes duta a terme dins l'explotació.

És tota una novetat la inclusió del **metà** per a la seva incidència sobre la ramaderia.

Mentrestant el Parlament Europeu aprovà el 17/01/17 demanar a la Comissió Europea l'elaboració d'una estratègia per al Metà

Exemple d'impacte sense bonificacions ni descomptes sectorials ():*

() (les xifres emprades per a les estimacions de biogàs es corresponen amb publicacions científiques disponibles, si bé variabilitat d'aquestes dades requerirà en un futur d'una metodologia i dades standard per la realització del càlcul. Així mateix en el cas del Boví la dada fa referència a un valor promig, si be cal tenir en compte que hi ha una gran diferència si el bestiar boví es amb orientació productiva lletera (augmenta) o càrnia (disminueix)*

Porcí (anexl1 llei 20/2009) a Catalunya.

- 868 instal·lacions amb un cens d'uns 3.782.713 caps de porcí.
- La estimació de biogàs/porc pren com a dada 0,33 m3 biogàs/dia, establint que 1 m3 equivaldria a 0,00915 t de CO2 equivalent.
- La producció total (Annex I.1) estimativa seria 4.168.994 t CO2 eq.
- Aplicant la quota de 10 €/t CO2 eq resultaria un impacte econòmic de 41,7 Milions €
- Aplicant la quota de 30 €/t CO2 eq resultaria un impacte econòmic de 125,1 Milions €

Boví (anexl1 llei 20/2009) a Catalunya.

- 191 instal·lacions amb un cens d'uns 183.627 caps.
- La estimació de biogàs estima 20,6 m3 biogàs/tn i una producció en fems de 30,4 kg/vaca/dia, aplicant els mateixos paràmetres estimatius tindriem:
- Aplicant la quota de 10 €/t CO2 eq resultaria un impacte econòmic de 3,84 M€
- Aplicant la quota de 30 €/t CO2 eq resultaria un impacte econòmic de 11,52 M€

L'exemple no inclou el càlcul del transport, ni d'altres consums subjectes al impost.

3. La Llei de Canvi Climàtic, planteja en el seu articulat mesures específiques per a tot un conjunt de sectors, algunes de les quals tenen efectes creuats amb d'altres sectors de la economia (energia, aigua, transport, infraestructures ...)

Capítol III – Polítiques Sectorials:

Article 14: Agricultura i ramaderia

Article 15: Pesca i Aquicultura

Article 16: Aigua

Article 17: Biodiversitat

Article 18: Boscos i gestió forestal

Article 19: Energia

Article 20: Indústria, serveis i comerç

Article 21: Infraestructures

Article 22: Residus

Article 23: Salut

Article 24: Transports i mobilitat

Article 25: Turisme

Article 26: Formació Professional, universitat i recerca

Article 27: Urbanisme i habitatge

Altres previsions Llei 16/2017 de Canvi Climàtic de Catalunya

- La Integració dels objectius d'aquesta llei als plans i programes sectorials a l'abril de 2019. En aquesta data els departaments de la Generalitat han d'haver adaptat llur planificació i programació sectorials als objectius indicats en matèria de reducció de les emissions de GEH i de vulnerabilitat als impactes del canvi climàtic.
- L'elaboració d'un **projecte de llei de foment de l'agricultura i la ramaderia sostenibles**.
- L'elaboració d'un **projecte de llei de biodiversitat, patrimoni natural i connectivitat biològica**.
- L'elaboració del projecte de llei de l'impost sobre les emissions portuàries de grans vaixells (creat per l'article 39)
- L'Article 7 (Actualment suspès pel Tribunal Constitucional) preveu el Desenvolupament de Pressupostos del Carboni com a mecanisme de planificació i seguiment per a la integració dels objectius d'aquesta llei en les polítiques sectorials que s'establiran per períodes de 5 anys.

Els pressupostos de carboni, indicaran la quantitat total d'emissions permeses a Catalunya, indicant quina part correspon als sectors coberts per un sistema de comerç de drets d'emissió, en conjunt, i quina part correspon a sectors no coberts per aquest sistema, també en conjunt (agricultura, transport...).

Els pressupostos del carboni per a els períodes 2021-2025 i 2026-2030 han d'aprovar-se com a màxim el 31 de desembre de 2020.

- Aprovació del Marc estratègic de referència de mitigació, que tindrà una validesa de 5 anys abans del 1 d'agost de 2019.

El Marc estratègic de referència de mitigació és l'instrument que recull els objectius d'emissions de gasos amb efecte d'hivernacle i dels contaminants de l'aire per als períodes considerats (5 anys), i també una proposta de les mesures necessàries per a assolir-los de manera planificada i establint indicadors quantitius anuals de l'impacte de les accions. (implicaran noves regulacions sobre sectors com la ramaderia i el transport indicant les emissions màximes permeses i l'obligació d'adaptar-se)

Aquest marc estratègic, detallat sectorialment, és de compliment obligatori per als actors implicats.

- Obligació d'incorporar al etiquetat el càlcul de la Petjada de Carboni a partir de l'1 de gener de 2020 per als productes següents:
 - a) Productes i materials per a la construcció comercialitzats a Catalunya.
 - b) Productes industrials finals comercialitzats a Catalunya.
- La Generalitat ha d'elaborar, amb una periodicitat no superior a 5 anys, la petjada de carboni de Catalunya, en què, a més de les emissions estimades d'acord amb els inventaris prevists, s'han de tenir en compte les importacions i exportacions.
- Dins les mesures previstes per a l'agricultura i la ramaderia s'apunta la creació d'un instrument que permeti al consumidor conèixer la **petjada de carboni i hídrica** generada per la producció d'un aliment.

L'adaptació legal i tècnica al Canvi Climàtic implicarà nous reptes i oportunitats com ara:

Adaptar-se a la incertesa jurídica fruit de un marc legal en constant evolució motivat per:

- La implantació normativa d'objectius sectorials pels compromisos de cada Estat.
- Els canvis en sectors propers amb incidència sobre el nostre. (ex: transport, energia)
- El fet que un canvi legislatiu normalment en comporta d'altres ... (pressuposts i d'altres)
- La "urgència climàtica" ens marcarà la "urgència legislativa" (pressuposts del carboni)
- Obliga a empreses i empresaris a anticipar-se i avaluar-ne els costos i oportunitats.

Alguns exemples pròxims ...

- LULUCF (norma europea sobre usos del sòl)
- La Revisió de la Directiva d'Energies Renovables i la fixació d'objectius europeus d'eficiència energètica juntament amb les normes per a l'ús de la

biomassa sostenible

- El Marc Pressupostari i financer de la Unió Europea, i la Reforma de la PAC
- Revisió de les directives ambientals
- Acords comercials amb tercers (Mercosur ...) i la Revisió de la directiva Europea sobre el IVA (exempcions).
- *Ley de Cambio Climático y Transición Energética* o el desenvolupament de la llei catalana.

Aconseguir que els nous desenvolupaments normatius siguin una oportunitat

- La normativa a desenvolupar en 18-36 mesos ha d'apostar per ajudar a les activitats en el procés d'adaptació, enlloc de forçar tancaments per assolir xifres de reducció d'emissions de caire sectorial a partir de requisits impossibles d'assolir de forma viable.
- Cal apostar per minimitzar el impost i convertir-lo en incentiu (mesures fiscals, ajuts de transició, competitivitat), per davant la sanció, i la imposició coercitiva (imposts, taxes, multes). Es necessari la introducció d'incentius que esdevinguin instruments addicionals d'innovació, facilitin la reducció de costos, i augmentin la competitivitat.
- Traslladar al legislador les nostres necessitats, conscients que en aquest tema no som l'únic "stakeholder" que els interpel·la.
- Cal salvaguardar els empresaris de la competència deslleial pròpia de tot procés d'adaptació, ja sigui des de dins, com de fora la UE. Es extremadament rellevant que es coordini l'acció exterior de la UE (*acords al Organització Mundial del Comerç, Acord de París sobre el clima, i Tractats Internacionals*), amb les polítiques interiors de la pròpia UE.

En aquest sentit es rellevant treballar pel impuls d'iniciatives que permetin a tothom reduir costos, i culminar el procés de transició energètica apostant per mesures tals com:

- Un I + D + I real i d'aplicació que es pugui vehicular a través d'empreses de serveis.
- Un finançament i un marc estable per la inversió.
- Adaptar els Plans de Desenvolupament Rural i la resta de fons europeus als reptes d'adaptació, finançament i competitivitat que cal encarar.
- Atreure inversors al sector i generar noves sinèrgies.
- Treballar l'eficiència energètica
- Apostar per la valorització de producte i dels subproductes.
- Millorar les estructures fiscals de les empreses del sector.
- Dotar-nos de seguretat jurídica sobre les inversions, la propietat i els bens privats davant desenvolupaments normatius que n'alterin el seu potencial empresarial previst.